



**FESTIVĀLS**  
**„Dzied vasara Latvijas vainagā”**

Alūksnes Pilssalas estrādē, Alūksnē  
27. jūnijā plkst. 13.00

Esiet mīļi gaidīti!

Festivālu finansē Alūksnes novada pašvaldība un līdzfinansē biedrība „Latvijas Nedzirdīgo savienība”

## LNS uzņem augstus viesus: tikšanās, seminārs, asambleja



13. - 16. maijā Rīgā notika Eiropas Nedzirdīgo savienības ( EUD) un LNS kopīgi organizētais augsta līmeņa pasākumu komplekss, kas ietvēra plašu programmu – tikšanos ar nedzirdīgo kopienu Rītausmā; semināru nedzirdīgo nodarbinātības jautājumos, EUD kārtējo Ģenerālo asambleju, kā arī vairākas neformālas tikšanās, lai Eiropas valstu pārstāvji iepazītos uz vietas ar LNS darbību un biedriem. Par to visu lasiet nākamajās lappusēs!

### Šajā numurā

Svētki, viesu uzņemšana, prieks un rūpes, lai visi labi justos... Kā tas izdevās, nosvinot LNS 95. gadskārtu, par to - 1., 5., 6., 9.

Bet darbs jau neapstājas, tas notiek –turklāt ļoti svarīgs, Eiropas līmenī – 2., 3., 4.

Notikušas pēdējās reģionālo biedrību konferences Latgalē un Rīgā – 10., 11., 12.

Tematiskā kopa „Draudzīga vide” šoreiz pievēršas kosmētikai un sadzīves ķīmijai – 7., 8.

Skumjas vēstis – atvadas uz mūžu. Sveiceni jubilejās un citi paziņojumi 13., 14.

## Maijs – lielu jubileju zīmē



Atskatoties vēsturē, ir ziņas par to, ka nosvinētas piecas LNS jubilejas gadskārtas. Šogad 16. maijā bija piektā reize, kurā nedzirdīgo tauta svinēja savas LNS 95. gadskārtas jubileju (*attēlā*).

To atzīmēšana sākās 1995. gadā ar 75. gadskārtu. Par divām no tām (75 un 80 gadu jubileju) jau aprakstīts šī gada „Kopsolī” aprīļa numurā. Šoreiz atskatīsi-

mies uz trīs pārējām, kas sekojušas ik pa pieciem gadiem, mūs tuvinot LNS dižajai simtgadei.

**Nākamais numurs**  
**6. jūlijā**

Tālāk lasiet 5. lpp.

# Starptautiskais seminārs nodarbinātības jautājumos



**Projekta „Aktīvi nākotnei” aktīvo diskusiju sesijas „Nedzirdīga persona ES darba tirgū” ietvaros 15. maijā Radisson Blu Hotel Latvija konferenču zālē risinājās seminārs „Nedzirdīgo personu nodarbinātība nākotnē. Pieejas, rīcība, soļi”.**

Semināru vadīja Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents Edgars Vorslovs, bet dalībnieki bija gan no Latvijas, gan no vairāk nekā 30 ES valstīm, kā arī Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) prezidents Marks Jokinens un Pasaules nedzirdīgo federācijas (WFD) prezidents Kolins Allens.

Kā atbildīgo jomu pārstāvji un eksperti piedalījās Labklājības ministrs **Uldis Augulis**, Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja **Aija Barča**, Nodarbinātības valsts aģentūras Nodarbinātības pasākumu nodaļas vadītāja **Solveiga Kabaka**, Eiroparlamenta deputāti **Adams Kosa**, **Helga Stīvensa**, Eiropas Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības gene-

rāldirektorāta pārstāve **Tanja Tsiora**, Eiropas invaliditātes foruma viceprezidente, cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas SUSTENTO prezidente **Gunta Anča**, EUD izpilddirektors **Marks Vītlijs**, EUD politikas referente **Petra Soderkvista**.

Aija Barča un Solveiga Kabaka parādīja interesantas, skaitļiem bagātas prezentācijas, bet demonstrētie dati attiecās uz visiem cilvēkiem ar invaliditāti, nebija atsevišķi izdalīti nedzirdīgie. Par cilvēkiem ar invaliditāti kopumā, neizceļot nedzirdīgos, runāja arī Tanja Tsiora un Gunta Anča. Tāpēc klātesošos patīkami pārsteidza Ivara Kalniņa uzstāšanās ar prezentāciju tieši par nedzirdīgo jauniešu situāciju Latvijas darba tirgū.

Notika diskusija par pieredzi invalīdu nodarbinātības jomā Latvijā un citās Eiropas valstīs, par esošo situāciju un iespējamiem risinājumiem tās uzlabošanā. Atklājās, ka vairākās valstīs ir kvotu sistēma, kur katram uzņēmumam uz noteiktu darbinieku skaitu ir

jābūt vienam darbiniekam ar invaliditāti. Ja šo noteikumu neievēro, tad jāmaksā soda nauda speciālā fondā.

Taču problēma ir attieksmē: uzņēmumi baidās pieņemt invalīdus darbā, tāpēc labāk samaksā sodu par kvotas neievērošanu nekā pieņemt invalīdus darbā. Par šāda veida attieksmi runāja vairāki diskusiju dalībnieki. Kā lielākās barjeras nedzirdīgo nodarbinātībai tika minēta nepietiekamā izglītība, darba vietu trūkums, darba devēju aizspriedumi, nedzirdīgo bezdarbnieku motivācijas trūkums.

Interesanti bija vērot, kā tiek nodrošināta **semināra norise četrās valodās** – latviešu, angļu, latviešu un starptautisko zīmju valodā. Tam bija vajadzīga vesela tulku komanda, kuri lieliski tika galā. Var uzskatīt, ka arī mūsu surdotulkiem šī bija laba prakse, no kuras smelt vērtīgu pieredzi.



## Lūk, svarīgākās atziņas, ko puda semināra lektori



**Uldis Augulis, labklājības ministrs**

**D a u d z o s** Latvijas prezidentūras pasākumos akcentēta tieši invaliditātes politika, kas paredz nepieciešamību pilnveidot un attīstīt cilvēku ar invaliditāti iespējas, sekmēt viņu vienlīdzīgas iespējas.

Ministrija sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām strādā pie **īpašas programmas**, lai iesaistītu nedzirdīgos cilvēkus dažādās apmācību programmās un palīdzētu atrast viņiem darbu.

Nodarbinātība vislabāk veicina sociālo iekļaušanu. Tāpēc arvien lielāka nozīme jāpiešķir cilvēka darbaspēju

apzināšanai, nevis funkcionālo traucējumu uzsveršanai. Jau tagad vērojams, ka cilvēki ar dzirdes traucējumiem sniedz savu ieguldījumu Eiropas darba tirgū un viņu prasmes atbilst arī darba devēju vajadzībām.



**Aija Barča, Saeimas deputāte**

LM savā darbā ievēro cilvēku ar invaliditāti principu „*Neko bez mums par mums*”. Tātad mums jāsadarbjas ar invalīdu organizācijām.

**Galvenais** ir nodarbinātības problēmas risināšana: ar izglītības iespēju paplašināšanu, investīcijām cilvēku apmācībai, surdotulkošanas pakalpojumiem, nodokļu un citiem atvieglojumiem uzņēmumiem, kuros pieņem darbā

cilvēkus ar invaliditāti utt.

Invaliditāte nav slimība, bet veselības traucējums uz mūžu, ar kuru cilvēkam jādzīvo, – šī atziņa liekama pamatā visam turpmākajam darbam.

**Solveiga Kabaka, Nodarbinātības valsts aģentūras Nodarbinātības pasākumu nodaļas vadītāja**

Vairāk nekā puse no bezdarbniekiem ar invaliditāti ir vecumā ap 50 gadiem, turklāt ar bezdarba ilgumu virs gada; jauniešu ir 3,6%. **Problēmas:** darba devēju stereotipi bezdarbnieku ar invaliditāti nodarbināšanai, ierobežots brīvo darba vietu piedāvājums, zema motivācija strādāt, nepietiekams izglītības līmenis, ilgstošs bezdarba periods.



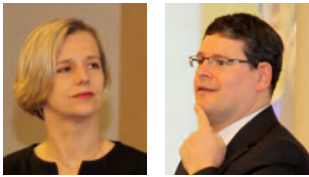
**Ivars Kalniņš, LNS valdes loceklis**

**Galvenās problēmas** jauniešu nodarbinātībā: surdotulka pakalpojumu nodrošinājums, profesijas izvēle, darba devēju neinformētība par nedzirdības jautājumiem, darba meklēšanas veidi, NVA loma darba meklēšanā, emigrācija, psiholoģiskās un komunikācijas barjeras.

**Ieteikumi**, kādā virzienā jāstrādā: „Jauniešu garantijas” pasākumus padarīt pieejamākus nedzirdīgiem jauniešiem; organizēt informācijas kampaņu darba devējiem par nedzirdības jautājumiem; veidot sadarbības un koordinācijas tīklu starp LNS, LDDK (Latvijas Darba devēju konfederācija) un NVA; sniegt adaptētu

*Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.*

informāciju klientiem, uz LNS bāzes veidot atbalsta punktu, kas palīdzētu izvēlēties profesiju, sniegtu informāciju par brīvajām darbavietām un palīdzētu darba meklēšanā.

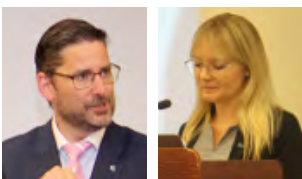


**Helga Stīvensa un Adams Kosa, Eiroparlameta deputāti**

Iepazīstināja klātesošos ar saviem amata pienākumiem, kā Eiropas Parlamenta deputātiem darbojoties vairākās komisijās, komitejās un grupās saistībā ar nedzirdīgo cilvēktiesību aizsardzību un ANO konvencijas 33. panta ieviešanu.

**Kā svarīgu nosacījumu** nodarbinātības veikšanā viņi minēja „saprātīgo pielāgojumu” un izskaidroja tā būtību attiecībā uz nedzirdīgo cilvēku vajadzībām (tiesības izmantot surdotulku un modernās mūsdienu tehnoloģijas kā komunikācijas līdzekļus utt.)

**Kā perspektīvo mērķi** viņi izvirza – sasniegt pasauli „bez šķēršļiem” nedzirdīgajiem cilvēkiem jebkurā jomā.



**EUD pārstāvji Marks Vītlijs un Petra Soderkvista** prezentēja jauno **EUD publikāciju – grāmatu** par nodarbinātības jautājumiem Eiropā. Grāmatā minēti pozitīvi piemēri, kā tas jau notiek vairākos līmeņos ES, atsevišķās nacionālajās valstīs, reģionos utt.

LNS prezidents ar pateicību saņēma dāvanā šo grāmatu. Pašlaik uzsākts jauns pētījums un tiks izdota trešā grāmata par ANO Konvencijas ieviešanu valstīs, kur tā ratificēta, un aicināja

LNS iesniegt savus secinājumus šajā jautājumā.



**G u n t a Anča, Sustento prezidente** jautāja un skaidroja – kāpēc mums

jārūnā par nodarbinātību. Tas ir ļoti svarīgi tāpēc, ka Eiropā katrs astotais cilvēks ir invalīds, līdz ar to tās ir neizmantotas darbaspēka rezerves – kopā ap 80 milj. invalīdu darbspējīgā vecumā.

Viņa kā galvenos šķēršļus minēja: invalīdiem nav attiecīgas izglītības, trūkst informācijas gan darba ņēmējiem, gan devējiem, pabalstu sistēma nesekmē iestāšanos darbā.

Tos varētu novērst **elastīga pieeja darba videi** (piemērots darba režīms, piemēram, attālināti, mājās, īsāku laiku utt.), darba devējiem atbilstoši nosacījumi no valsts puses (nodokļu veidā, atbalsts ar subsidi-jām) u. c.

G. Anča uzsvēra: cilvēki savā invaliditātē ir ļoti atšķirīgi, un tas jārespektē ar individuālu pieeju katram.



**Marku Jokinens, EUD prezidents**

Noslēgumā, apkopojot semināra darba rezultātus, grūti bija izvēlēties svarīgāko no visa, jo daudzas domas un priekšlikumi aizrāva un ieinteresēja. Bija jādama par to, kas ir darbs un kas – nodarbinātība.

Attiecībā uz darbu galvenais, kas jāpanāk, – **nedzirdīgo diskriminācijas noliegums un saprātīgs pielāgojums**.

Ko nedzirdīgam cilvēkam nozīmē būt vienlīdzīgam darbiniekam citu vidū? Tas nozīmē vispirms viņam nodrošināt iespēju iegūt labu izglītību, lai viņš varētu dabūt labu darbu, kas nepieciešams visai sabiedrībai.

EUD iet uz šo mērķi. No-

vembrī būs konference, kur tālāk iedziļināsimies šajos jautājumos. Patīkami pārsteidz, ka Latvijas valdība nodrošina plašus surdotulka pakalpojumus izglītībā. Daži piemēri no citām valstīm liecina par tulku izmantošanu tieši darbavietās.

Ko nozīmē surdotulkojums? Ne-diskrimināciju, pieejamību? Faktiski tas nozīmē komunikācijas barjeru aizvākšanu – ja darbavietā visi zinātu zīmju valodu, tad surdotulkotāju nevajadzētu. Tas, protams, būtu ideāli, kas, kā zināms, nemēdz būt. Tātad, ja tulks tomēr nepieciešams, tas tad būtu saprātīgs pielāgojums.

Cerams, atziņas seminārā palīdzēs tālākā darbā, vērojoties pie likumdevējiem. Jāstrādā kopā ar NVO tīklu un attiecīgām ministrijām, jo nodarbinātība ir process mūža garumā, kas ietver izglītības līmeņa nepārtrauktu celšanu, piemērotas profesijas izvēli, regulāru kvalifikāciju, darbavietu maiņu utt.



**Edgars Vorstovs, LNS prezidents, noslēgumā:**

Seminārā bija ražens darbs: lekcijas par dažādām tēmām, metodēm, pētījumiem, labās prakses piemēriem; notika dažādu ES valstu pārstāvju domu apmaiņa. **Mums jābūt drosmīgiem**, lai to visu izmantotu dzīves kvalitātes uzlabošanai un nesamierinātos ar pašreiz sasniegto.

Visiem novēlu paņemt līdzī jaunās atziņas, dalīties ar tām, savās mājās ieviest darbībā labos piemērus. **Paldies** organizatoru komandai, tulkiem, brīvprātīgajiem, kas strādāja, lai mēs saņemtu šo informāciju un seminārs noritētu sekmīgi. ▲

**Zigmārs Ungurs un Ilze Kopmane**  
*Foto: Juris Grundulis*

# Vērtējumi, iespāidi



**Genovefa Nevjadomska:** Man patika, kā uzstājās Eiropas Nedzirdīgo savienības prezidents

Marku Jokinens. Paraugš visiem ar savu eleganto stāju, vienkāršo, saprotamo zīmju valodu.

Lietderīga bija arī Ungārijas pārstāvja uzstāšanās, kurš dalījās pieredzē par jauniešu aktīvu iesaistīšanu mācībās un profesionālā darbā. Personiski apmainījāties darba pieredzē ar Somijas Nedzirdīgo savienības prezidenti.

Ievēroju daudz aktīvu klausītāju, kuri sekoja līdzī procesam un sev nepieciešamo atzīmēja pierakstos – tātad bija noderīgas atziņas.

Pati guvu šeit labu praktiskā darba pieredzi, kā organizēt tādas pasākumus, un, galvenais, mēs varējām komunicēt starptautiskajās zīmēs. Tas bija fantastiski!



**Ainārs Osmanis:** Šajā seminārā sanāca brīva saruna ar EUD prezidentu Marku Jokinenu par finansu

piesaisti un darbības nodrošināšanu EUD, Somijas Nedzirdīgo savienībai un Pasaules nedzirdīgo federācijai, kā arī par EUD un PNF attiecībām.

Salīdzinot var teikt, ka Latvijā vairāk baidās pieņemt nedzirdīgos darbā, jo vēl labi nepazīst viņus – traucē agrākie pieredzumi.

Laba bija I. Kalniņa prezentācija par izpēti Latvijas nedzirdīgo bezdarbnieku vidū. Diemžēl gandrīz neviens seminārā neizteicās par to, kā tieši ar praktiskām darbībām varētu novērst nodarbinātības problēmas, tā būtu interesanta diskusija.

Tomēr mums visiem tā bija lieliska iespēja iepazīties gan ar nedzirdīgo nodarbinātības aktualitātēm ES, gan ar citu ES nedzirdīgo organizāciju pārstāvjiem.

# EUD Ģenerālā asambleja Rīgā noorganizēta labā līmenī



16. – 17. maijā Rīgā, viesnīcā „Radisson Blu Hotel Latvija”, notika ikgadējā Eiropas Nedzirdīgo organizācijas (EUD) Ģenerālā asambleja (GA). Pirmoreiz tajā piedalījās arī visa LNS valde. Latvija par šīgada GA norises vietu tika izvēlēta pašlaik notiekošās mūsu valsts prezidentūras Eiropas Savienības Padomē dēļ.

GA atklāšanā klātesošos sveica nedzirdīgie Eiropas Parlamenta deputāti Ādams Kosa un Helga Stīvensa, arī Pasaules Nedzirdīgo savienības (WFD) prezidents Kolins Allens, Eiropas Nedzirdīgo jauniešu organizācijas (EUDY) prezidents Timotijs Rovijs, Eiropas Zīmju valodas tulku foruma (EFSLI) Nedzirdīgo tulku komitejas pārstāve un mūsu prezidents Edgars Vorsklovs.

## Par veikto darbu

**Pārskata ziņojumu par 2014. gadu sniedza EUD prezidents Marku Jokinens.** EUD var lepoties ar vairākām iniciatīvām. Viena no tām – manifesti par Eiropas parlamenta vēlēšanām, par to, ka jānodrošina iespēja piedalīties vēlēšanu procesā nedzirdīgajiem zīmju valodas lietotājiem, sniedzot viņiem pieejamu informāciju – zīmju valodā un/vai ar subtitriem Eiroparlamenta deputātu mājaslapās un sociālo tīklu profilos.

EUD turpina izdot publikācijas par ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesību īstenošanu dzīvē no nedzirdīgo cilvēku skatpunkta, balstoties gan uz labo praksi, gan uz teoriju visos līmeņos. Tā 2014. gadā izdots materiālu apkopojums par Konvencijas 29. pantu – “Līdzdalība politiskajā un sabiedriskajā dzīvē” un 2015. gadā par Konvencijas 27. pantu – „Darbs un nodarbinātība”.

Nozīmīgs pagājušā gada veikums bija projekta „Insign” īstenošana. Tā mērķis ir dot iespēju nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem Eiropas Savienības pilsoņiem sazināties ar Eiropas Savienības institūcijām, izmantojot zīmju valodas tulka/subtitru pakalpojumus ar interneta starpniecību.

## Par finansējumu darbam

**Ar EUD 2014. gada finanšu pārskatu iepazīstināja EUD izpilddirektors Marks Vitlijs.** EUD budžeta ieņēmumi šajā periodā bija 411 307,80 EUR, no kuriem tikai 13 % veido dalībvalstu biedru nauda. Gandrīz pusi no budžeta veido

Eiropas Komisijas (EK) Nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmas “PROGRESS” dotācija. Galvenos budžeta izdevumus (71 %) veido personāla izmaksas – galvenokārt algas 4 pamata darbiniekiem un 6 projektu darbiniekiem.

M. Vitlijs atzina, ka EUD ir finanšu problēmas – nav stabila finansējuma avota. Ir noslēgts līgums ar EK par dotāciju piešķiršanu 3 gadiem, tomēr katru gadu jāraksta lūgums un nav drošas garantijas, ka naudu saņem. Budžets 2015. – 2017. gadam paredzēts apmēram 1,2 milj. euro apmērā.

## Par svarīgākajiem uzdevumiem

**Ar EUD darbības programmu 2015. gadam iepazīstināja EUD valdes locekle Luīze Danielsonē.** Svarīgākais darbs – publikācijas sagatavošana par Konvencijas 33. panta „Īstenošana un pārraudzība valstu līmenī” ar skaidrojumu visu dalībvalstu nedzirdīgo organizācijām, kā Konvenciju sekmīgi ieviest dzīvē.

EUD šogad sāks arī īstenot jaunu projektu, kas uzlabos nedzirdīgiem cilvēkiem piekļūšanu ārkārtas palīdzības dienestiem.

## Par biedru naudu

Tālāk sekoja interesantākā dienas kārtības daļa – priekšlikumu izskatīšana par biedru naudas lielumu. Kopš 2003. gada EUD dalībvalstis maksā 2000 eiro gadā. Kopumā pēdējos gados ir cēlies dzīves līmenis, tāpēc vajadzētu palielināt arī biedru maksu. Viens no iemesliem biedru naudas palielināšanai ir nepieciešamais līdzfinansējums EK piešķirtajam finansējumam, jo EK finansē 80% no nepieciešamās summas, bet pašu līdzfinansējumam jābūt vismaz 20% apmērā.

Taču EUD ir iestājušās vairākas Austrumeiropas valstis, kam grūti samaksāt biedru naudu. Nereti tās lūdz šo maksu samazināt vai atlikt. Šobrīd 6 valstis nav nokārtojušas biedru maksu, tāpēc tās ne-

varēja piedalīties asamblejā.

Valde biedru naudas lieluma noteikšanai piedāvāja vairākus variantus, ņemot vērā: 1) valsts iedzīvotāju skaitu, 2) iekšzemes kopproduktu (IKP), 3) Pasaules bankas novērtējuma rādītājus; 4) valsts nedzirdīgo organizācijas biedru skaitu un 5) valsts nedzirdīgo organizāci-

jas gada apgrozījumu.

Tomēr klātesošie noraidīja visus iepriekšminētos priekšlikumus un nobalsoja par trim uz vietas piedāvātiem (vienu variantu piedāvāja Latvija – biedru naudas pamatsummu 50 % apmērā noteikt visām valstīm vienādu, bet otru pusi veidotu tādi kritēriji kā valsts iedzīvotāju skaits vai IKP).

EUD valdei biedru naudas grozījumu priekšlikumi jā sagatavo apstiprināšanai uz nākamo GA, kas notiks Nīderlandē, Šēveningas kūrortpilsētā.

**Klātesošie iepazīs arī ar EUD politikas, komunikācijas un mediju stratēģiju.** Ļoti pieaugusi EUD publicitāte elektroniskā veidā. EUD komunikācijas un mediju speciālists Deivids Hejs operatīvi sagatavo informāciju par EUD aktivitātēm, vairāk izmantojot sociālos tīklus, kā piemēram, Facebook un Twitter.

## Pateicības

**EUD prezidents Marku Jokinens** no beigumā pateicās LNS prezidentam par labo sadarbību EUD GA sagatavošanā, sniegto atbalstu tās norises nodrošināšanā un par skaisto LNS jubilejas koncertu. Viņš izteica pateicību gan LNS valdei, gan visiem LNS brīvprātīgajiem, lūdza nodot sveicienus pašdarbniekiem un visiem LNS biedriem.

**LNS prezidents Edgars Vorsklovs** izsacīja pateicību LNS valdei, brīvprātīgajiem un visiem pārējiem, kas rūpējās par šī Eiropas mēroga pasākuma veiksmīgu norisi: „*Saņēmu tik daudz pozitīvu atsauksmju. Mēs varam būt lepnī ar savu veikumu!*”

**Arī no Pasaules nedzirdīgo federācijas LNS** saņēmusi vēstuli ar pateicību par Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) un LNS kopīgi organizētā semināra un EUD Ģenerālās asamblejas teicamo norisi Rīgā. ▲

*Inese Immure, LNS valdes locekle*  
Foto: Juris Grundulis

Sākumu lasiet 1. lpp. *Maijs – lielu jubileju zīmē*

## Par godu LNS 85 gadiem



**2005. gada 18.– 21. maijā Latviešu biedrības nama (LNB) greznajās telpās notika LNS 85 gadu jubilejai veltītais LNS starptautiskais forums.**

To ar savu klātbūtni pagodināja Pasaules nedzirdīgo federācijas prezidents, nu jau mums labi pazīstamais Dr. Marku Jokinens (tagad- EUD prezidents) un EUD eksprezidents Karls Sondergāds; Igaunijas un Lietuvas NB vadītāji, sadarbības organizāciju pārstāvji un daudzi citi.

Plaša programma Lielajā zālē ietvēra

daudzpusīgu tematiku – izglītojošas lekcijas, diskusijas, debates, ko vadīja pieaicinātie pašmāju un ārzemju speciālisti.

Baltajā zālē risinājās svarīgi radoši notikumi – grāmatas atvēršanas svētki ar Ivara Kalniņa autordarba „Nedzirdīgo kultūra” prezentāciju un nedzirdīgo mākslinieku kopas „Cerība” darbu izstādi.

Līgo zāle savukārt pulcināja uz radošām aktivitātēm un pārrunām par mūsdienu tehnoloģiju pielietojumu un vides pieejamības risinājumiem.

Visos pasākumos bija brīvs apmeklējums – ikviens LNS biedrs, kurš vēlējas, varēja apmeklēt nodarbības pēc savas izvēles divas dienas pēc kārtas, bet vakaros ar kultūras programmu sniegumu dalībniekus priecēja rītausmieši.

Noslēgumā LBN Lielajā zālē notika krāšņs pašdarbnieku uzvedums, bet Zelta zālē – atpūtas vakars ar pārsteigumiem sveču gaismā.

## LNS – 90: Kamēr dzīvos, atcerēsies...

Tā par LNS 90 gadu jubileju Brīvdabas muzejā 2010. gadā aplicinājuši daudzi mūsu biedri, kas tur bija klāt gan kā dalībnieki, gan kā vērotāji un apmeklētāji.

Kā radās šī drosmīgā ideja – nosvinēt grandiozus svētkus brīvā dabā, tik plašā teritorijā, kas tik neparastā veidā visus vienoja svētku sajūtā? Par to idejas autors, toreiz LNS prezidents Arnolds Pavlins teicis: „Kā rodas iedvesma, ideja un vīzija? Tas ir kā mīlestība – no zila gaisa, kad nekā nav, bet tad pēkšņi vienā mirklī vienkārši – ir!”

Tas bija jāredz, jāizjūt ar sirdi un jāizbauda, jo vārdos visu notiekošo un izjusto nav iespējams aprakstīt. Bet īsumā tas notika tā: 22. maijā visi saradās Brīvdabas muzejā – krāšņā gājienā devās iekurt Vienotības ugunsgrūdu un iesvētīt LNS karogu muzeja teritorijā esošajā baznīciņā.

**Pēc tam sanākušo ļaužu straume sadalījās pa novadu sētām.** Katra biedrība izvietojās un dienas gaitā saimniekoja kādā no novadu – Zemgales, Kurzemes, Vidzemes un Latgales sētā: sagaidot viesus savā sētā, uzstājās ar priekšnesumiem, organizēja rotaļas, demonstrēja raksturīgos tautiskos tērpus un citus darinājumus, cienāja ar tradicionāliem ēdieniem un dzērieniem utt. Savu sētu ieņēma arī nedzirdīgie mākslinieki, kuri ne tikai rādīja savus gatavos darbus, bet arī demonstrēja, kā tos dari-



na, ierādīja amatprasmes bērniem.

**Pēcpusdienā sekoja kopkoncerts Brīvdabas estrādē,** ko atklāja LNS tulku koris ar melodziesmu „Dzimtā valoda.” Tālāk tulki ar uzņēmieniem iezīmēja visu novadu priekšnesumus. Koncertam beidzoties, sekoja dienas noslēgums: vakarīgajās debesīs aizplīvoja virs skatītāju galvām palaistie baltie baloži (izrādās, tos nez kur uz jumtiem „samedījusi” pati LNS vadība – Arnolds un Sandra, pieaicinot Aināru no Liepājas). Tādas gaišas un siltas pāri laikiem plīvo arī atmiņas par šo notikumu pirms 5 gadiem.

Jubilejas noslēguma vakars Rītausmā pārsteidza ar vēl vienu novitāti – lāzeršovu. Sveicēju vidū atkal bija Igaunijas un Lietuvas Nedzirdīgo biedrību vadītāji, kuri atzina, ka patīkami pārsteigti par svētku plašo vērienu, radošo izdomu un lielo apmeklētāju pulku visas dienas garumā.

*Tālāk lasiet nākamajā lpp.*

## LNS notikumi: 2010 – 2015

### 2010

- Sākas projekts „XXI gadsimts. Nedzirdība. Līdzdalības evolūcija” LNS – 90 gadu jubileja Brīvdabas muzejā
- Pļaviņu biedrībai – 55
- „Kopsolī” 1000. numurs un Atvērto durvju diena
- Pirmais šovs LNS vēsturē „Krāsaini sapņi”
- I. Immures grāmata „Nedzirdīgo bērnu izglītošanas vēsture Latvijā līdz 1940. gadam”
- Nedzirdīgo diena pirmoreiz Dzin-taru koncertzālē
- Plaša datorapmācība pensionāriem Rīgā un reģionos

### 2011

- Microsoft Latvija dāvina datorprogrammas LNS par 24 tūkst. USD
- Rītausmas drāmas ansamblim – 65; Cerībai – 20
- Pabeigta Rehabilitācijas centru Rīgā un Liepājā celtniecība
- Iznāk Ā. Mednes grāmata „Zīmju valodas tulku darba vēsturiskā attīstība Latvijā 20. gadsimtā otrajā pusē”
- Alūksnieši nosvin grupai 65 gadus

### 2012

- Darbu uzsāk projekta „Klusuma pasaule” ietvaros apmācītie 5 sociālie asistenti
- Beidzot uz 112 var sūtīt SMS neatliekamajai palīdzībai
- Teātra šovs „Krāsaini sapņi – 2” Projekts „Nepalikl vieniem klusumā”
- Kuldīgas un Ventpils RB – 60, bet Jelgavas grupai – 10, Tukuma grupai jau – 55, bet Līvānu – 60
- Jaunieši pieredzes apmaiņā Hollandē un nometnē Albānijā
- Inese Immure – „Sieviete Latvijai 2012”

### 2013

- Valsts apmaksāto surdotulka pakalpojumu apjoms ievērojami pieaug. Tulku varēs izmantot visi un ikviens – 120 stundas gadā
- Melodeklamācija atskatās uz sa-viem 40
- Darbu uzsāk atbalsta personas to-pošajām un esošajām māmiņām
- Liepājas RB – 65

*Tālāk lasiet nākamajā lpp.*

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

## Šogad jubileja – Latvijas prezidentūras ES noskaņās



Šajā reizē LNS Latviju pārstāvēja Eiropas mērogā, līdzdarbojoties EUD Ģenerālās Asamblejas noorganizēšanā Rīgā, kā arī sarīkojot plašu diskusiju sesiju „Nedzirdīga persona ES darba tirgū”. Abu šo pasākumu dalībnieki no vairāk nekā 30 ES valstīm piedalījās arī LNS 95. jubilejas pasākumā Rītausmā 16. maijā. Ar to tad šī jubileja paliks vēsturiski iezīmīga, ka tajā klāt bija pārstāvji no ES dalībvalstīm.

Jau pirms tam nedzirdīgo mākslinieku kopa „Cerība” bija iekārtojusi savu darbu izstādi Rītausmas mazajā zālē. Tajā apskatāmie darbi bija profesionālā līmenī un radošo ideju ziņā interesanti. Paldies „Cerībai” par to!

**16. maijā** notika LNS muzeja atklāšana. Atklāšanas lenti pārgriezta LNS viceprezidente Sandra Gerenovska kopīgi ar Jadvīgu Bočkāni. Muzejs ir

labi iekārtots, apgaismojums lielisks, eksponāti labi aplūkojami. Paveikts tiešām liels un vajadzīgs darbs! Pēc muzeja atklāšanas klātesošie devās uz pirmo stāvu aplūkot mākslinieku darbu izstādi foajē, bet tālāk vestibālā varēja iepazīties arī ar fotodarbiem.

Vakarā ar tautas tērpos ģērbto rītausmiešu laternu parādi **sākās svinīgais jubilejas pasākums**. Sekoja Latvijas un ES himnas. Interessants fakts: ārzemju viesu lielākā daļa izpildīja ES himnu zīmju valodā.

**Pasākumā piedalījās arī Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) augstākās amatpersonas** ar prezidentu Marku Jokinenu priekšgalā, Pasaules nedzirdīgo federācijas (WFD) prezidents Kolins Allens, kā arī nedzirdīgo organizāciju pārstāvji no vairāk nekā 30 Eiropas valstīm.

**Pasākumu vadīja Māra Lasmane un Ivars Kalniņš**, kurš runāto ārzemju vie-

siem tulkoja starptautiskajās zīmēs.

LNS prezidents Edgars Vorsklovs savā uzrunā uzsvēra: „*No mums pašiem atkarīgs tas, lai mūsu dzīve kļūtu labāka, un tikai tad iespējams daudz ko paveikt, ja katrs savu stipro roku pieliek kopīgajā darbā.*”

Ar Labklājības ministrijas Atzinības rakstiem tika godināti izcilākie LNS biedri, kuri snieguši ievērojamu, ilgstošu ieguldījumu LNS izaugsmes veicināšanā: **Dzintra Kukša** un **Jautrīte Groma**. Bet **Lilīta Janševska**, **Marija Gedminiene** un **Iveta Lāce – Miezīte** saņēma LNS Atzinības rakastus.

LNS prezidents Edgars Vorsklovs pirmajā tostā aicināja pacelt glāzes par veikto darbu un turpmākajiem sasniegumiem. Prezidents izteica nožēlu, ka svinībās nevarēja piedalīties Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas vadītāja Aija Barča, bet viņa visus sveica svētkos neklātienē. Latvijas prezidentūras ES pasākumu dēļ nevarēja ierasties arī labklājības ministrs Uldis Augulis, bet arī viņš pateicas par sadarbību un novēl veiksmi turpmākajā darbā.

**Apsveikt LNS bija ieradušies** goda



LNS valde ar EUD valdi

viesi no Rīgas un Valmieras skolām bērniem ar dzirdes traucējumiem, no Raiņa 8. vakara vidusskolas, visu LNS SIA pārstāvji, kā arī sadarbības partneri no Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas, fonda „Klusums”, Latvijas Nedzirdīgo biedrības un citi. Rīgas internātskolas bērniem ar dzirdes traucējumiem direktore Kristiāna Pauniņa apsveikumā uzsvēra, ka LNS ir kā tilts, kas savieno paudzes.

Bet Raiņa skolas pārstāve teica, ka LNS var lepoties, ka arvien vairāk jauniešu izvēlas iegūt vidējo izglītību kopā ar dzirdīgajiem jauniešiem. Viņa izteica pateicību LNS par atbalstu Raiņa skolai gan mācību procesā, gan ārpuskolas aktivitātēs.

Apsveikt LNS bija ieradušies arī visu mūsu SIA vadītāji. Kā jaunākais pirmais sveica Rehabilitācijas centrs, kura vadītāja Sandra Gerenovska teica: „*Novēlu LNS augt un augt varenībā, lai mūsu savstarpējā sadarbība kļūtu vēl ciešāka un tad varēsīm kalnus gāzt.*”

Visā vakara gaitā cita citu nomainīja uzrunas, priekšnesumi, prezentācija ar ieskatu LNS vēstures lappusēs.

- LNS 18. kongresā ievēl jaunu LNS prezidentu Edgaru Vorsklovu
- Eksprezidentam A. Pavlinam Goda zīme bronzā no Latvijas Valsts aizsardzības fonda „Lāčplēsis”
- Noslēdzas lielais projekts „Klusuma pasaule”

### 2014

- Surdocentrs atzīmē savus 20 gadus
- Seniori apgūst datorlietošanu projektā „Ejot līdzī laimētam”
- Arī Smiltēnes RB – 65
- Liepāja realizē projektu „Sauls raksti...”
- Iznāk Jadvīgas Bočkānes grāmata „Nedzirdīgo biedrības uzņēmumi MRD, MRK, MRU 1945 – 2010”
- „Kopsolī” atskatās 60 darba gadiem
- Noslēdzas projekts „Nepalikt vieniem klusumā”
- Sāk darboties dienas centrs „Rītausma”

### 2015.01 – 05

- Paplašinās TV raidījumu pieejamība nedzirdīgajiem cilvēkiem – LTV mājaslapā raidījumi ar surdotulkotumu un subtitriem
- Sākas vairāki jauni projekti: „Draudzīga vide jāveido pašiem”; „Aktīvi nākotnei”; „Mūsu Rīga klusumā”; „Iepazīt Raini...”; „Darīt, redzēt, ieguldīt” u.c.
- LNS uzņem Rīgā EUD dalībvalstu pārstāvjus, kas ierodas uz semināru un Ģenerālo asambleju
- LNS un Rīgas biedrība nosvin 95. gadskārtas jubilejas

Tika godināta arī „Kopsolī” konkursa „LNS – 95” **uzvarētāja Reģina Rizika** un citi konkursa dalībnieki.

Gan daudzajiem citvalstu viesiem, gan arī mūsējiem liels pārsteigums bija neparastais salūts vakara noslēgumā, kas izsauca vispārēju sajūsmu. EUD un WFD prezidenti ļoti atzinīgi izteicās par jauko uzņemšanu un labi noorganizēto pasākumu programmu. ▲

**Zigmārs Ungurs un Ilze Kopmane**  
Foto: no KS arhīva

**Uzmanību!**  
**Maijā nosvinēta vēl viena liela jubileja – Rīgas biedrības 95. gadskārta.**  
**Svētku reportāžu par to lasiet nākamajā numurā!**

## Kosmētikas, parfimērijas, higiēnas preces – milzīgs tirgus

Jebkurš no mums ikdienā izmanto kosmētikas (nagu laka, krēmi, lūpu krāsa, skropstu tuša), higiēnas (ziepes, šampūni, zobu pasta, losjoni) preces un tīrīšanas līdzekļus (veļas pulveri, grīdas mazgājamie līdzekļi, dažādu virsmu tīrītāji).

**Ražotāji ik gadu piedāvā vismaz tūkstoši jaunu kosmētikas līdzekļu ar vēl nebijušām modernām tehnoloģijām un aktīvām vielām. Bet kādas ķīmiskās vielas tajos slēpjas?**

### Vērojama ilgtermiņa ietekme

Vairumam parfimērijas un higiēnas preču sastāvā ir sintētiskas krāsvielas un smaržvielas, konservanti un antibakteriālas vielas. Tās atstāj negatīvu ietekmi uz šo produktu lietotājiem un apkārtējo vidi. Šī ietekme var izpausties preču lietošanas laikā, īpaši uz bērniem un jauniešiem, kā arī tiem, kam ir jutīga āda. Taču šīm precēm var būt vērojama arī ilgtermiņa ietekme, kas var izpausties tikai pēc gadiem. Tā kā mūsu āda ir caurlaidīga, parfimērijas un higiēnas precēs esošās ķīmiskās vielas iesūcas un nonāk asinīs.

### Ražošanā jāievēro likumi

Ražotājam būtu jāņem vērā, ko drīkst un nedrīkst iekļaut kosmētikas līdzekļa sastāvā. Katrs nopietns ražotājs likumu ievēro, arī kontrolējošās iestādes seko šiem procesiem. Tomēr strīdi par kosmētiku atļauto ķīmisko vielu drošību un nekaitīgumu nerimstas. **Atklājas biedinoši fakti**, piemēram, krūts audzēja šūnās atrod kosmētiku plaši izmantotus līdz tam par nekaitīgiem uzskatītus konservantus, sintētiskās smaržvielas izraisa alerģiju, bet iekļautās krāsvielas satur smagos metālus. Zobu pastām pievieno antibiotikas, kas veicina pret zālēm nejutīgu mikrobu veidoša-

nos, ir aizdomas, ka tās bojā arī aknas un nieres. Vairākas šampūnu un dušas želeju sastāvdaļas bioloģiski nesadalās, piesārņo dabu un uzkrājas cilvēka organismā.

### Kāpēc nevar vienkārši aizliegt to ražošanu?

Šeit mēs atkal nonākam pie jautājuma, kas atklājās videosaiznēs ar reģionālo biedrību biedriem: ja šīs preces ir tik kaitīgas, tad tās būtu jāaizliedz.

**Pirmkārt**, katrā Eiropas Savienības (ES) dalībvalstī, arī Latvijā, ir izveidots to ķīmisko vielu saraksts, kuru bīstamība nepagāzami pierādīta – šo vielu izmantošana ir aizliegta. Vienlaikus ES tirgū ir daudz vielu, kuru bīstamība nav pilnībā pierādīta, tāpēc joprojām tiek pieļauta to izmantošana.

**Otrkārt**, tas ir milzīgs bizness, kurā galvenā ir peļņa, tāpēc ražotāji cenšas iekļaut kosmētikas vai citas preces sastāvā pēc iespējas lētākas sastāvdaļas, bet lētākās ir sintētiskās un nevis dabiskās vielas. Piemēram, parabēnu konservantus kosmētiskajos līdzekļos izmanto tik plaši, ka, parabēnus aizliedzot, gandrīz visiem pazīstamajiem kosmētikas ražotājiem rastos milzīga problēma, ko likt to vietā – faktiski visu ķīmisko sastāvu vajadzētu veidot no jauna.

**Treškārt**, viena un tā pati bīstamā sastāvdaļa uz dažādiem cilvēkiem iedarbojas dažādi, vieniem kaitīgas izmaiņas organismā nerada, bet citiem var rasties alerģija vai vēzis.

**Un ceturtkārt**, preces, kurās izmantotas sintētiskās ķīmiskās vielas, ir lētas, pievilcīgi noformētas, vajadzīgas un ērti lietojamas, – kāpēc nepirkt? ▲

## Ko izvēlas mūsējie?

Sociālā rehabilitētāja **VITA KAMARE** izvēlas kosmētiskos līdzekļus un parfimēriju bez kādiem īpašiem kritērijiem.



Vienkārši iet veikalā un skatās, kas patīk, noteicošais ir krāsa, smarža, arī dažu firmu zīmoli patīk vairāk nekā pārējie. Viņa lieto *Siberica* šampūnus – jo tajā ir dabisko vielu ekstrakti. Ziemā un vējainā laikā Vita iecienījusi *Dzintara* lūpu balzamu „Tējas koks”, lai neplaisātu lūpas. Starp citu, šis balzams ir pārdošanā internetveikalā *Feel Green*, tur uzrādīts arī balzama saturs un tajā nav nevienas kaitīga vielas.

Vēl Vita lieto Avon komplektu: lūpu krāsu, dezodorantu un skropstu tušu, kuru izvēlējusies pēc smaržas. Arī nagu laka ir Avon ražojums. Īpašiem gadījumiem viņa lieto smaržas *Dolce Gabana*, bet ikdienā – *Avon Cherish*. Kosmētiskos līdzekļus viņa lieto pēc garastāvokļa un vajadzības. Vita neskatās uz kosmētisko līdzekļu ķīmisko sastāvu, viņai galvenais ir subjektīvās izjūtas: patīk vai nepatīk. ▲



## Visbiežāk sastopamās kaitīgās ķīmiskās vielas

**Parabēnu konservanti** – šampūnos, ādas kosmētikā, sejas maskās, matu kopšanas līdzekļos, nagu krēmos un ilguvilņu sastāvos. Šie konservanti var izraisīt **krūts vēzi**.

Uz etiķetēm parabēni ir atrodami ar nosaukumiem: methylparaben (metilparabēns), bythilparaben (butilparabēns), propylparaben (propilparabēns).

**Formaldehīds** – lēts un ļoti efek-

tīvs konservants. **Rada alerģiju** 4 – 8% cilvēku, tas ir ārkārtīgi spēcīgs kancerogēns (ķīmisks savienojums, kas **izraisa ļaundabīgus audzējus**) un elpošanas ceļu kairinātājs. To aizliegts izmantot Zviedrijā un Japānā. Uz produkta iepakojuma to var atpazīt pēc nosaukumiem: imadazolidinyl urea (imadazolidinils), diazolidinyl urea (diazolidinils), 2-bromo-nitropro-

pane-1-3 (pazīstamu arī ar nosaukumu Broponols), 5-bromo-5-nitro-1-3-dioxane (pazīstams arī kā Bromidox). **Uzsūkšanos veicinošas vielas**

Ir daudz kosmētiskajos līdzekļos, lai paātrinātu vielu ātrāku iekļuvu ādā. Ilgstoši lietojot, šīs vielas var radīt **alerģiju**. Uz etiķetes tās var atpazīt pēc šādām sastāvdaļām: Dimethylformamide,

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

**Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.**

N-methyl-2-pyrroli-done, Tetrahydrofurfuryl, Alcohol, n-Pentanol, Dimethylacetamide, n-Hexanol, Dimethylsulfoxide, Propylene glycol, 2-Pyrrolidone, n-Butanol, Thymol. **Minerāleļļas un silikona šķidrums.** Ikviens kosmētikas līdzeklis sastāv no bāzes, (ūdens, eļļa, emulgatori), aktīvajām vielām (ekstrakti, aminoskābes, mitrinošas vielas) un palīgvielām (konservanti, krāsvielas, smaržvielas). Ražotājam ir vismaz trīs iespējas: izmantot augu eļļas un taukus, izmantot minerāleļļas, parafinu (Paraffinum Liquidum), vazelinu (Petrolatum) vai arī ķerties pie sintētiskajiem materiāliem – silikona (Dimeticone, Polysiloxane u.c.). **Vajag izvairīties no silikona un minerāleļļas.**

**Putojošās vielas** ir galvenā sastāvdaļa dušas želejās, sejas tīrītājos, matu šampūnos. Vispopulārākās izmantotās vielas ir: Sodium Laurth Sulfate (nātrija laurēatsulfāts SLES), Sodium Lauryl Sulfate (nātrija laurilsulfāts SLS), Diethanolamine (dietanolamīns), Triethanolamine (trietanolamīns), TEA-lauryl sulfate (TEA laurilsulfāts), Cocamidopropyl Betaine (kokamidopropils). No šīm vielām vajadzētu izvairīties. **SLS var bojāt imūnsistēmu**, īpaši ādas līmenī. Bīstami ir arī tas, ka SLS mijiedarbībā ar citām ķīmiskām vielām var pārveidoties par nitrozamīniem – kancerogēnām vielām, kas organismā koncentrē nitrātus daudz lielākos apjomos, nekā lietojot ar nitrātiem piesārņotu pārtiku. SLS un SLES tiek izmantoti gan automašīnu šampūnos, garāžu grīdu tīrītājos un motoru mazgāšanas līdzekļos, gan arī bērnu matu šampūnos. **Kolagēns (Collagen) ir proteīns**, no kā pamatā sastāv mūsu ādas strukturālais tīkls. Daži ražotāji uzskata, ka kolagēns var uzlabot ādas struktūru. Taču tā lietošana ir kaitīga, jo kolagēnu, ko lieto kosmētikā, iegūst no liellopu ādām vai

putnu kājām, kas ir **svešas šūnas cilvēkam**. Kolagēns ādas virspusē var izveidot plēvīti, tādēļ caur porām ir traucēta mitruma iztvaikošana. Liekais ūdens uzkrājas ādā, rodas pietūkums, ko bieži vien notur par grumbu izlīdzināšanās efektu.



Lai gan uz „Palmolive” ziepēm rakstīts „Natural”(dabīgs), tajās ir vesela buķete kaitīgo vielu: EDTA, CI 77891, butylfenyl metilpropāns, linalūls, nātrija hlorīdi.



„Fructis” šampūns satur kaitīgās vielas: Nātrija laurētsulfātu, etilparabēnu, propilparabēnu, metilparabēnu, butilparabēnu.



„Colgate” zobu pasta satur šādas kaitīgās vielas: sintētiskās krāsvielas CI 42091, CI Ci 77891, nātrija fluorīdi 32 %, triklozāns, nātrija laurilsulfāts, nātrija saharīns.



Skropstu tuša Maybelline „Volum Express” satur: BHT, propilparabēnu, sintētiskās krāsvielas CI 77492, CI 77499, CI 77491, metilparabēnu.

**Elastīns (Elastin)** ir sastāvdaļa, ko reklamē kā vērtīgu ādai un matiem. Tiek uzskatīts, ka ar laiku elastīna molekulas cilvēka ādā sabrūk un tāpēc veidojas grumbiņas. Lai atjaunotu ādu, daudzi ražotāji savā produkcijā iekļauj elastīnu. Tāpat kā kolagēns tas tiek iegūts no liellopiem. Elas-

tīna molekulas ir pārāk lielas, lai iekļūtu cilvēka ādā, tādēļ izveido plēvīti. Cilvēka elastīns stipri atšķiras no dzīvnieku valsts elastīna, tāpēc rodas **kaitīga nesaderība**.

**Ftalāti (Phthalates)** tiek plaši izmantoti losjonos, smaržās, dezodorantos, nagu lakās un matu kopšanas produktos. Darbojas kā mitrinātājs un palīdz losjoniem labāk iesūkties ādā. Tiek izmantoti arī plastmasu ražošanā. Ir atklāts, ka tas var izraisīt aknu vēzi. **Ir toksisks (indīgs) aknām, nierēm, dzimumorgānu, iekšējās sekrēcijas dziedzeru un nervu sistēmai.** Tie var būt vainojami mātes piena saindēšanā. Lielās devās var radīt deformācijas embrija attīstības stadijā. Bīstams apkārtējai videi. Ftalāti uz etiķetes bieži tiek slēpti zem nosaukuma „smaržviela”, tāpēc **labāk izvēlēties produktus, kuriem norādīts „bez smaržvielām” vai produktus, kuri aromatizēti tikai ar augu vai ēteriskajām eļļām.**

**Propilēnglikols (Propylene Glycol)** – mitruma uzturētājs, mikstinātājs. Atrodams krēmos, skropstu tušās, lūpu krāsās, bērniem domātajos losjonos. Tiek iegūts no naftas un kā pamata sastāvdaļa atrodams arī bremžu šķīdumā, industriālajā antifrīzā, dažādās lakās. Var **izraisīt nieru un aknu bojājumus**, aizkavē šūnu augšanu. Rada ādas izsitumus, bojājumus.

**Triklozāns (triclosan)** – Hlorinēta antibakteriāla ķīmiskā viela, ko plaši lieto higiēnas produktos: zobu pastās, dezodorantos, ziepēs un krēmos, veļas mazgājamajos līdzekļos utt., sola iznīcināt nepatīkamu smaku mutē, padusēs, uz pēdām un intīmajās zonās. Triklozāns iznīcina vājākos mikrobus, toties dzīvi paliek izturīgākie, kas vēlāk centīgi vairojas. Triklozāns uzkrājas audos un ir atrasts mātes pienā. Sajaukumā ar hlorētu ūdeni tas **izdala hloroforma gāzi, kas ir toksiska.** ▲

# Bīstamā tīrība

**Sadzīves tīrīšanas līdzekļi ir dažādi produkti, kuri tiek lietoti, lai tīrītu un uzkoptu māju, atsvaidzinātu gaisu, mazgātu traukus, grīdas, veļu un daudz ko citu.**

Taču nelaime tā, ka lielākajā daļā veikalos nopērkamajos tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļos ir sintētiskās ķīmiskās vielas, kas ir kaitīgas cilvēkam un videi. Tāpēc ir svarīgi mācēt sevi pasargāt no to kaitīgās ietekmes.

**Vispirms jāapsver, vai attiecīgais produkts tiešām vajadzīgs** un vai to var aizvietot ar pašizgatavotiem tīrīšanas līdzekļiem, par kuriem rakstijām “Kopsolī” aprīļa numura vides lapā “Draudzīga vide Nr. 2”.

Ja tomēr tīrīšanas līdzeklis ir jāpērk, tad obligāti jāpēta etiķete: kāds marķējums, kāds sastāvs, kā pareizi un cik daudz lietot, kur likt izlietoto taru. Vislabāk iegādāties tādus tīrīšanas līdzekļus, **uz kuriem ir ekomarķējums**, kas aprakstīts jau minētajā KS aprīļa numurā. Diemžēl Latvijā populārāko firmu “Tide”, “Ariel”, “OMO”, “Surf” un “Persil” tīrīšanas/mazgāšanas līdzekļi gatavoti tieši no sintētiskajām ķimikālijām.

**Videi īpaši kaitē tualetes atsvaidzinātāji** (ko piestiprina pie podu malas), lielākā daļa tualetes podu tīrīšanas līdzekļu satur ļoti aktīvas ķīmiskās vielas, kas piesārņo apkārtējo vidi un var apdraudēt arī veselību.

Tāpat bīstamas vielas satur **līdzekļi, ko izmanto kanalizācijas cauruļu tīrīšanā.** Tie satur sārmu – nātrija hidroksīdu (*sodium hydroxide*) – vai sērskābi (*sulfuric acid*). Abas šīs vielas ir bīstamas, ļoti kodīgas un kaitīgas arī ūdens ekosistēmām. ▲

**Tematisko materiālu kopu “Draudzīga vide” sagatavoja projekta darba grupa.**

**Projektu finansē Latvijas vides aizsardzības fonds – 2939 EUR (70 %) un līdzfinansē Latvijas Nedzirdīgo savienība – 1242.40 EUR (30 %).**



# Mākslinieku kopas *Cerība* izstādē



Par godu divām jubilejām maijā – LNS-95 un Rīgas reģionālajai biedrībai-95, kā arī Eiropas Nedzirdīgo savienības semināram un Ģenerālajai asamblejai to norises laikā mākslinieku kopa *Cerība* „Rītausmas” foajē sarīkoja savu biedru mākslas darbu izstādi.

Tajā ar saviem autordarbiem piedalījās 13 mākslinieki:

**Guntars Bremmers** ar eļļas gleznojumiem uz audekla – „Ainava martā”, „Ventas rumba”, „Skats uz ezeru”, „Tūjas Jūrmala”;

**Santa Kesenefelde** ar zīda apgleznojumiem un izšuvumiem ar pērlītēm – „Klimts. Skūpsts”, „Sauls ZIEDS”, „Krāsainā pasaka”, „ZIEDS” Lilija;

**Roberts Kesenefelds** ar koka virsmas izfrēzējuma darbiem – „3/4 PIEPILDĪJUMS” (*goba*), dekors „ČETRI” (*ozols, bērzs*) un „Maiju trauks” (*bambuss*);

**Paula Kesenefelde** ar foto darbiem – „Krāsainais sapnis”, „Smēķēt ir kaitīgi”,

„Klusā daba ar krāsainajām pudelēm”, „Pašportrets”, „Klusā daba”, „Vēstījums”, „Vēstījums 2”, „Variācija”;

**Rūdolfs Kesenefelds** ar pašportretu guaša un zīmējumiem – „Pašportrets”, „Lielais R”, „Lauki un rūpnīca”;

**Edgars Celmiņš** ar eļļas glez-

nojumiem – „Suns Purvs Restūrs”, „Puķes pavasaris”, „Dzintars”;

**Oksana Deksnē** ar guaša gleznojumiem – „Latgales pilsēta”, „Sieviešu seja”, un zīda apgleznojumiem – „Brīnumpilsēta”,

**Ieva Vilciņa** ar akrila gleznojumiem – „Krāsas un emocijas”;

**Dāvis Martinsons** ar guaša gleznojumiem – „Klusā daba”, „Zaļā krāsa”, „Krāsu papīrs”, „Klusā daba” un stikla vitrāžu „Putni” un „Roze”;

**Agnese Kišune** ar akrila gleznojumiem – „Kermeņa pulss”, „Spēka impulss”;

**Aldis Deksnis** ar zīmējumiem – „Sieviešu koki”, koka dekori „Gotika”, „No aukstuma līdz siltumam”, „Kompozīcija”.

*Cerības* kopai izstādē pievienojās arī divi bijušie kopas biedri – mākslinieki **Roberts Priede** ar sienas šķīvja dekoriem no koka „Jūra”, „Ķīnietis”, „Tornado” un **Guna Priede** ar akvareļiem „Klusā daba”, „Klusā daba 1”, „Fantāzija”.

*Šogad mēs vēlētos sarīkot radošu izbraukumu brīvā dabā, lai kopīgi rastu un izpaustu savos mākslas darbos jaunas idejas un to risinājumus. Visus mākslinieku darbus, to vidū arī jauno talantu darbus gribam parādīt (izstādīt) Vispasaules nedzirdīgo dienā Rītausmā septembrī.*

**Izsaku pateicību visiem māksliniekiem par iesniegtajiem darbiem un Paulai Kesenefeldei par plakāta (afišas) izveidi. Paldies!** ▲

Ilze Kopmane

Foto: Paula Kesenefelde

# Zem Raiņa zvaigznes

Šogad LNS deju un drāmas kolektīvi no kultūras nama „Rītausma” savu radošo sezonu noslēdza ar pirmizrādi – Raiņa lugas „Mīla stiprāka par nāvi” jeb „Turaidas Roze” iestudējumu 17. jūnija ieligošanas pasākumā kultūras namā „Rītausma”.



Ievadā LNS Rīgas biedrības darbinieki un brīvprātīgie atgādināja par Līgo svētku paražām un pacienāja skatītājus ar tradicionālo Jāņu mielastu, novēlot visiem LNS biedriem lustīgu līgošanu.

Sekoja stāstījums zīmju valodā par Raiņa personību un daiļradi, lai skatītājus ievadītu pagātnes noskaņās un rastos priekšstats, kādēļ senatnē ne tik tālā pagātnē Latvijā noticis tik daudz dažādu pārestību. Taču gan ar stāstīto, gan arī ar izrādi „Turaidas Roze” režisores un aktieru galvenais uzdevums bija vēstīt, ka mīla vienmēr stiprāka par nāvi un ka latvieši spēj izturēt visu, blakus būdami.

Kā izturības un brālības paraugu vēlētos īpaši uzsvērt visu „Rītausmas” amatierkolektīvu kopā darbošanos, tā nodrošinot augstas kvalitātes māksliniecisko izaugsmi vairāk nekā tad, kad katrs kolektīvs darbotos atsevišķi. Nu jau gadiem veidojam kopīgus uzvedumus, gan aktieriem iesaistoties kustību priekšnesumos, gan dejotājiem izmēģinot sevi pat galveno tēlu lomās. Tā tas ir arī „Turaidas Rozē”, kur kopā ar ilggadīgiem aktieriem galvenajās lomās spēlē jaunieši no deju grupas. Māksliniekiem jābūt vispusīgiem un caur šādiem kopprojektiem atklājas, ka mūsu rītausmieši!

Šī sezona bijusi kopumā ļoti raiba – namā uzņemti ne tikai savējie, bet arī neskaitāmi ārzemnieki, notikušas viesizrādes reģionos, arī ārpus nedzirdīgo kopienas vides. Visur mūsu radošo kolektīvu uzņem ar patiesu apbrīnu un prieku. Jācer, ka šāds skatītāju atbalsts arī turpmāk spēs uzlādēt, piemēram, Elbrotu pāra un Birutas Lasmanes iekšējās baterijas, lai viņi noturētos uz skatuves vismaz tikpat ilgi kā mūsu pašdarbības veterāni Olga Anufrijeva-Fjodorova un Anatolijs Stepaņuks, kas arī šogad vairākkārt priedēja publiku ar savu uzstāšanos. Jācer, ka jaunie pašdarbnieki no šiem pozitīvajiem piemēriem joprojām gūs labu paraugu savai turpmākajai skatuves darbībai.

Par iespēju piedalīties Raiņa 150 gadu jubilejas atzīmēšanas pasākumos pateicamies Valsts Kultūrkapitāla fonda, kā arī Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta atbalstam LNS projektam „Iepazīt Raini Latvijas Nedzirdīgo savienībā”. Liels paldies! ▲

Dana Kalpiņa-Geida



# Konferences Latgales biedrībās

## Ļaviņās rosina izmaiņas statūtos



Ļaviņu reģionālās biedrības konference risinājās 9. maijā. Konferencē piedalījās visi grupās ievēlētie 12 delegāti, klāt bija arī LNS prezidents Edgars Vorsklovs.

Biedrības priekšsēdētājs Ainārs Osmanis savā atskaitei ziņojumā uzsvēra, ka šogad Ļaviņu biedrībai ir 60 gadu jubileja un atgādināja, ka 1955. gada 7. augustā 13 nedzirdīgie no Ļaviņu apkaimes pulcējās pilsētas kultūras namā, lai nodibinātu savu pirmorganizāciju. Visvairāk – 150 biedru Ļaviņu RB bija ap 1965. gadu. Bet tagad ir tikai 45 biedri.

Pēc pēdējiem datiem uz 2015. gada 1. janvāri no visiem biedrības 45 nedzirdīgajiem biedriem strādā 13 un nestrādā 14, pārējie ir vecuma pensionāri. No nestrādājošajiem 5 dzīvo laukos un 9 – pilsētā.

Biedrības pašdarbnieki katru gadu sagatavo jaunus pantomīmas priekšnesumus. Ļoti iecienītas ir ekskursijas. 2013. gadā, piemēram, notika 7 ekskursijas. Biedrībai jau otro gadu ir arī savs tulks Zane Punovska. Biedrībai uz pusslodzi ir sava klientu apkalpošanas speciāliste Ilze Gabranova.

Pēc atskaitei ziņojuma jautājumu nebija, bet debatēs Gaida Zača un Dzintra Ligita Herbste izteica apmierinātību ar biedrības darbu. Raitis Rūrāns pastāstīja, ka reģionos dzīvojošie nedzirdīgie pieprasa videoziņas, jo tās atvieglo informā-

cijas uztveri. Vienbalsīgi tika nobalsots, ka līdzšinējais biedrības darbs uzskatāms par labu.

Priekšsēdētāja kandidatūra bija tikai viena – **Ainārs Osmanis** un viņa arī vienbalsīgi ievēlēja. Valdē ievēlēja **Raiti Rūrānu, Gaidu Začu, Agitu Matišiņu, Ilzi Gabranovu** (attēlā no kreisās).

Ainārs Osmanis informēja, ka Ļaviņu RB valde ierosina piešķirt Ļaviņu RB Goda biedra nosaukumu Viktoram Mauriņam. Par to visi atkal vienbalsīgi nobalsoja.

Tālākajā konferences gaitā Raitis Rūrāns rosināja virzīt izskatīšanai nākamajam LNS kongresam izmaiņas LNS statūtos – lai konferences sasaukumi būtu četros gados, nevis divos, jo tas ir pārāk bieži. Par šo priekšlikumu nobalsoja visi konferences delegāti.

LNS prezidents Edgars Vorsklovs, atbildot R. Rūrānam, informēja, ka Labklājības ministrija atbalsta, ka, sākot ar 2016. gadu, LNS sāks regulāri izlaist īsās videoziņas.

Konference beidzās uz visnotaļ saldās nots – Dzintra Ligita Herbste pateicās Aināram Osmanim par ilgo darbu biedrības priekšsēdētāja amatā jau 27. gadu un uzdāvināja torti, kuru visi klātesošie draudzīgi apēda.

## Rēzeknē – 4 interešu klubi

Arī Rēzeknes RB 34. konference ar 23 delegātiem, klātesot LNS prezidentam Edgaram Vorsklovam, notika 9. maijā.



### Biedrības priekšsēdētāja

**Mārīte Sarkane** (attēlā – 1. no kreisās), kas biedrību vada no 2011. gada 7. maija, prezentēja plašu un interesantu atskaitei ziņojumu. Rēzeknes RB ir 99 biedri, no tiem 36 ir darbs, bet 41 nestrādā. Visvairāk biedru ir ar vidējo un arodizglītību, bet 36 ir pamatskolas izglītība. Divi biedri mācījās NVAursos, viens apguvis datorkursu iesācējiem, otrs – sociālā aprūpētāja profesiju. Pagājušajā gadā notikuši 76 pasākumi, šogad līdz maijam jau 48. Ir vairāki interešu klubi: „Saimniecīte”, „Juniors”, „Vissija”, „Zelta zivtiņa”. Rēzeknieši piedalās ne tikai pašu organizētajos un LNS pasākumos, bet arī savas pilsētas pasākumos, piemēram, rokdarbu tirdziņā un izstādēs, pilsētas novusa sacensībās un citos.

Konferences delegāti ziņojumu apstiprināja un pieņēma zināšanai

Sekoja kandidātu izvirzīšana biedrības priekšsēdētāja vēlēšanām. Artūrs Vindačs lika priekšā:

## Daugavpilī – jauniešu deficīts

Daugavpils RB konference notika 10. maijā, un arī tajā piedalījās LNS prezidents Edgars Vorsklovs. Bija ieradušies 19 delegāti no 20.

**No biedrības priekšsēdētājas Elvīras Čaikas pārskata ziņojuma:** Daugavpils RB ir 100 biedru, ļoti maz jauniešu – tikai desmit vecumā no 18 līdz 39 gadiem. Pilsētā dzīvo 96. Strādājošo skaits 2014. gadā bija 28, nestrādājošo – 37, pārējie ir pensionāri. Pašlaik ārzemēs oficiāli strādā 3 biedri. Notiek sadarbība ar NVA

un tās projekta „Pasākumi noteiktām personu grupām” ietvaros šobrīd strādā viens biedrs.

Lai gan visvairāk – 44 ir ar nepabeigtu pamatizglītību, tomēr vispārējais izglītības līmenis salīdzinājumā ar iepriekšējo atskaitei periodu ir uzlabojies. Viens no biedru pieprasītākajiem ir surdotulka pakalpojums, kā arī

„Priekšsēdētājas amatam izvirzu M. Sarkani, viņa savus darba pienākumus veic labi. Lai turpina veikt priekšsēdētājas pienākumus, tikai ieteiktu viņai vairāk iesaistīties un būt komunikāklākai darbā

ar jauniešiem.”

Vienbalsīgi par biedrības priekšsēdētāju ievēlēja **Mārīti Sarkani**. Jaunajā valdē vēl būs **Ārija Kopeika, Jolanta Tutina, Vita Kravale** un **Inese Geduša** (attēlā no kreisās).

**Konferences noslēgumā delegāti nobalsoja par lēmumu,** kas ietvēra vairākus punktus, no kuriem svarīgākie: atzīt biedrības darbu par apmierinošu; rūpēties par dzirdes invalīdu darba un sadzīves apstākļu uzlabošanu, biedru integrāciju nedzirdīgo kopienā un informācijas nodrošināšanu par biedrības pasākumiem; vairāk pievērst uzmanību pensionāriem un tiem biedriem, kuri veselības un vecuma dēļ nevar piedalīties biedrības dzīvē.

Klātesošais LNS prezidents Edgars Vorsklovs uzteica biedrības čaklo darbību, atzīmējot daudzus interešu klubus, un puspajokam aicināja noorganizēt vēl pāris tādu klubu, lai biedrības darbība kļūtu vēl aktīvāka. Viņš izteica gandarījumu, ka konferencē piedalās daudz jauniešu.

**Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.**

palīdzība un atbalsts klientiem sociālo problēmu risināšanā.

Kā nākotnes perspektīvas priekšsēdētāja uzsvēra sadarbību ar pašvaldībām, LNS un Rehabilitācijas centru, kā arī jauniešu iesaistīšanu pasākumos un sadarbību ar citām NVO.

**Gaļina Gura** atzina, ka biedrība strādājusi godam un interesējās, kuriem draud izslēgšana par biedru naudas nemaksāšanu.

**Jeļena Dmitrijeva** jautāja, kādi ir likumi par autovadītā-

**Igors Čaika** rosināja ziedot biedrībai un runāja arī par Lattelecom TV paketēm, ka nav pareizi spiest maksāt arī par programmām, kuras nedzirdīgie nevar izmantot, piemēram, mūzikas programmu.

Uz **J. Dmitrijevas** teikto LNS prezidents E. Vorslovs atbildēja, ka likumi neliedz nedzirdīgajiem iegūt B kategorijas autovadītāja tiesības un, ja kāds ārsts to nezina un nedod izziņu, tad jāiet pie cita ārsta. Par Lattelecom – LNS tur neko nevar mainīt. Privāta



ju medicīnisko komisiju un vai tie aizliedz nedzirdīgam cilvēkam iegūt autovadītāja apliecību, jo viņas vīrs ar grūtībām saņēmis medicīnisko izziņu

**Ilmārs Stapkevičs** izteica sarūgtinājumu par to, ka Daugavpils logopēdiskajā internātskolā bērnus nemāca latviešu valodā, vecāki nezina, kas tur notiek un ir ļoti neapmierināti. Bērni ļoti slikti pārvalda arī zīmju valodu.

**Valentīna Staškeviča** un **Jeļena Oļehnoviča** atzina, ka patīk biedrības rīkote pasākumi, ekskursijas, un uzteica biedrības darbu.

TV reklamē, lai pelnītu naudu. **Prezidents uzslavēja biedrības darbu.**

Konferences delegāti ar balsojumu novērtēja biedrības darbu kā apmierinošu.

Biedrības priekšsēdētāja vēlēšanās bija tikai viena kandidāte – **Elvira Čaika** (*attēlā 3. no kreisās*) un viņu arī vienbalsīgi ievēlēja.

**Jaunajā valdē vēl darbosies Regīna Radkeviča, Irēna Katucāne, Jeļena Dmitrijeva, Gaļina Gura, Valentīna Staškeviča, Igors Čaika** (*attēlā no kreisās*).

**Rīgā: Vairāk atcerēties labo!**

**30. maijā Rītausmā notika Rīgas RB konference, kurā piedalījās 53 delegāti, kas pārstāvēja 1093 biedrus no 13 grupām, un uzaicināti LNS un Rīgas RB Goda biedri. Konferenci vadīja Varis Strazdiņš. Biedrības priekšsēdētāja Māra Lasmane prezentēja plašu atskaites ziņojumu.**

Debatēs varēja uzstāties 3x5 minūtes un ne tikai delegāti, bet arī Rīgas RB Goda biedri un viesi.

**Jānis Zandovskis** informēja, ka ir no grupas „Tilts” un grupas sapulcē ticis izvirzīts priekšlikums, ka nepieciešama palīdzība nedzirdīgo iekārtošanai darbā un vajadzīga jauna štata vieta – darbā

iekārtošanas asistents. Visas telpas Rītausmā un Elvīras ielā 19 vajag aprīkot ar indukcijas spolēm, lai vārdzirdīgie varētu labāk dzirdēt runāto.

Uz šiem priekšlikumiem uzreiz atbildēja LNS prezidents **Edgars Vorslovs**: „Šie ir iekšēji risināmi jautājumi – ja rodas problēma, vajag tūlīt nākt uz Rehabilitācijas centru **Tālāk lasiet nākamajā lpp.**”

# Mūsu brīvprātīgie

**Mūsu reģionālajās biedrībās ir daudz brīvprātīgo palīgu, kas palīdz organizēt un sagatavot pasākumus, realizēt projektus un veic daudzus šķietami sīkus darbiņus, kas tomēr ir liels atbalsts biedrību darbā. Kas ir šie palīgi? Lūk, saruna ar diviem no viņiem.**



**Uz jautājumu m i e m atbild Daugavpils RB brīvprātīgā aktīviste**

**Valentīna Staškeviča.**

**Daudzi tevi ievērojuši kā aktīvu brīvprātīgo palīdzi Daugavpils biedrības darbā. Kad sāki tik aktīvi darboties?**

Aktīvi darboties pašdarbībā sāku jau sen. Tagad esmu palikusi viena, bērni un mazbērni aizbrauca uz ārzemēm. Jūtos vientuļa, tāpēc biežāk eju uz klubu – katru otrdienu un apmeklēju arī citus pasākumus, kad tie notiek.

**Kas tevi mudina darboties klubā? Vai mājas darbiem laika pietiek?**

Klubu sāku apmeklēt jau no bērnības, jo mani vecāki ir nedzirdīgi un viņi mani ņēma līdz. Tāpēc esmu ļoti pieradusi pie kluba, eju, kad vien ir kāds pasākums: Meteņu diena, Valentīndiena vai kaut kas cits. Mājās arī garlaicīgi nav, jo man ir mazdārziņš un es

ēju pastaigāties ar savu suni Reksi. Arī malka jāskalda, ar ko kurināt krāsni. Bet mājas darbiem laika pilnīgi pietiek.

**Kādos darbos tev vislabāk patīk palīdzēt?**

Man patīk palīdzēt gatavot cienasta galdu. Vēl patīk un padodas dekorēt telpas ar ziediem, skaisti noformēt ēdienu. Varu izdekorēt arī pudeles un citus priekšmetus.

**Fotogrāfijā tu esi redzama Valentīndienas pasākumā un skaisti saposusies...**

Jā, man patīk būt sievietei. Uzskatu, ka sievietei vienmēr jābūt skaistai un gudrai, jāpievērš uzmanība savam izskatam. Man patīk, ka mani apsveic un dāvina vienalga ko – ziedus, saldumus vai kādu nieciņu.

**Vai tev ir arī kādi hobiji?**

Jā, pastaigas svaigā gaisā ar suni, braukāju arī ar velosipēdu, vasarā peldu. Man patīk floristika – dekorēt ar ziediem.

Novēlu visiem, lai katru dienu piepildās kāds mazs sapnis!

**Par sevi stāsta Rīgas RB brīvprātīgā palīdzēja Dace Bozdžane.**



Man pašlaik darba nav, mājās nav ko darīt, tāpēc biežāk nāku uz Rīgas RB pasākumiem un eju arī uz Dienas centra „Rītausma” nodarbībām. Rīgas biedrībai palīdzu, ko vien varu. Kad biedrība pārvācās uz jaunām telpām, palīdzēju sapakot mantas, pārnest un iekārtot jaunās telpas. Ja vajag, es palīdzu, ja vien man pasaka, ko darīt. Faktiski esmu Rīgas RB Tukuma grupā, reģistrējos tur, kad bija lielais projekts „Klusuma pasaule”, jo tur notika daudz pasākumu, bija interesanti.

Projekts beidzās, bet es vēl pagaidām uz kādu Rīgas grupu neesmu pārgājusi.

Man vislabāk patīk nodarbības dienas centrā – izšūšana ar pērlēm, esmu vairākas mantas sev tā uztaisījusi. Dienas centrā apmeklēju arī dārtkursus.

Man interesants šķita filmu festivāls, patika trīs filmas: Laikmetu evolūcija, Cirvis un Mūsu nākamie aktieri, bet vislabāk no visām festivālā parādītajām patika Igaunijas gada labākā nedzirdīgo filma. ▲

**Teksts: Zigmārs Ungurs**

**Foto: no personiskā arhīva**

**Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.**

vai LNS un izstāstīt, negaidot konferenci, lai uzdotu šādus jautājumus.

*Ir sadarbība ar „Apeironu” par darbā iekārtošanu, par finansējuma piešķiršanu. Par tehniskajiem palīgīdzekļiem jautājums ir diskutabls, jo nepieciešams liels finansējums. Mūsu telpas izmanto pašu cilvēki, un visi runā zīmju valodā.”*

Savukārt Surdocentra vadītājs **Arnolds Pavlins** informēja, ka centrā ir indukcijas spole, to var izmantot katrs. Lai aprīkotu visas LNS telpas, vajadzīgs daudz naudas, turklāt tā jau ir veca tehnoloģija, tāpēc, sākot ar šo gadu, vairs netiek pirktas spoles telpai, bet gan katrai personai individuāli. Jebkurš var izmēģināt surdotehniskos palīgīdzekļus LNS Surdocentra filiālēs visā Latvijā.

**Kas jāievēro, strādājot ārzemēs**

**Juris Grundulis** (seniors) interesējās, kāpēc viņa sievai, kas strādā ārzemēs, nosūtīta vēstule no LNS par sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pārtraukšanu.

LNS prezidenta **Edgara Vorslova** atbilde būtu jāņem vērā visiem, kuri strādā ārzemēs ilgāku laiku: MK Noteikumi nosaka, ka **klientam vienu reizi gadā jāierodas uz izvērtēšanu** un, ja viņš 3 gados nav ne reizi parādījies, tad jāpieņem lēmums par sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pārtraukšanu, bet no biedrības jau nevienu neizslēdz, ja kārtīgi maksā biedru naudu.

**Guntars Beisons** ierosināja LNS mērogā cīnīties par 50% atlaidi vai bezmaksas braukšanu sabiedriskajā transportā visā Latvijā tieši nedzirdīgajiem, jo „mūsu ir maz – tikai 2000”.

**Iveta Kraze** izteica vēlmi, lai par ielānotiem Rīgas RB Latgales grupas pasākumiem un ekskursijām tiktu laicīgi paziņots LNS mājaslapā, jo daudzi neuzzina par tiem, tāpēc nevar pieteikties ekskursijām.

**Juris Grundulis** (juniors) ieteica grupu vadītājiem sūtīt īsziņas par pasākumiem. Daudzi gribētu piedalīties ekskursijās, bet bieži vietu skaits ir ierobežots. Vajadzētu organizēt pieredzes apmaiņu starp grupām.

**Grib apgūt starptautiskās zīmes**

**Karmena Ikaunieca** izteica priekšlikumu reizi nedēļā rīkot nodarbības, kur varētu apgūt starptautiskās zīmes, jo daudzi cilvēki tās nezina un, kad Rītausmā uzstājās EUD un WFD prezidenti, daudzi nesaprata viņu runāto.

LNS Goda biedrs **Ansis Smons** ieteica iepriekš publicēt informāciju par gaidāmajām valdes sēdēm, jo LNS statūti atļauj tajās piedalīties ikvienam biedram. Viņš arī paziņoja, ka Rīgas RB šogad nav 95 gadu jubileja, jo īstais Rīgas RB dibināšanas datums ir 1949. gada 29. maijs.

A. Smons ieteica mainīt LNS Statūtu noteikumu par to, ka biedrību var izveidot no vismaz 40 biedriem – norma ir jāsamazina. Savukārt domnieku skaits jāpalielina – senāk bija 34 locekļi, nepieciešami vismaz 27 Domes locekļi.



**Pēc debatēm vispirms atbildēja Māra Lasmane:**

Par Latgales grupas pasākumu – informācija bija mājaslapā, bet ekskursijas dalībnieku limits ir 20 cilvēku. Kad tas sasniegts, tad nākamajiem jāatsaka, bet par to mājaslapā netiek izziņots.

Viņa atzina, ka laba ir ideja, ka vajadzētu svinēt savas grupas dzimšanas dienas. Par valdes sēžu izziņošanas ieteikumam piekrīt, arī Rīgas RB biroja darbalais ir jāmaina, tas viss tiks izdarīts.

**RC Zīmju valodas attīstības nodaļas vadītāja Lilita Janševska:** Ja kāds no nedzirdīgiem darbiniekiem vai organizācijām dodas starptautiskā vizītē, tad vajag ņemt līdzi tulkus, lai tie var pašmācības ceļā iegūt pieredzi praksē, un tad jau tālāk mūsu kopienā attīstīsies arī šī prasme...

**Vladimirs Mostovs** bija neapmierināts, ka nedzirdīgos cilvēkus sauc par invalīdiem. Iesaka nelietot šo vārdu, jo nedzirdīgi nav invalīdi.

**Kopumā biedri uzstājās vairāk nekā 20 reizi, daži vairākkārt, un viņu vērtējums biedrības darbam pārsvarā bija – teicami, labi; mazāk – apmierinoši; neapmierināto nebija.**

**LNS prezidents galavārdā**

No 2016. gada nedzirdīgiem cilvēkiem, kuri izmantos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, būs transporta atlaides, tātad apmaksās sabiedriskā transporta biļetes, ja cilvēks dosies saņemt kādu no sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem.

Sākot ar 2017. gadu, tiks ieviestas Eiropas invaliditātes kartes, ar kurām visā ES varēs saņemt vienādus rehabilitācijas pakalpojumus.

Rīgas RB ir viena no lielākajām un aktīvākajām biedrībām, **strādā ļoti labi**. Bēdīgi ir tas, ka daži mūsu biedri šķiro dzirdīgos un nedzirdīgos, jo visi LNS biedri neatkarīgi no dzirdes ir vienādi.

Diemžēl pozitīvu ierosinājumu parasti ir maz, pārsvarā cilvēki atceras negatīvo, bet, paskatoties atpakaļ, daudz vairāk kā negatīvā ir pozitīvā, bet par to jau ātri aizmirst un ļoti bieži aizmirst pateikt paldies.

**Māra paliek, daļa valdes locekļu nomainās**

Rīgas RB priekšsēdētāja vēlēšanām tika izvirzīti šādi kandidāti: Māra Lasmane, Juris Grundulis (juniors), Vida

Meija, Anita Grahojska, Guna Priede. No viņiem tikai M. Lasmane un J. Grundulis piekrita kandidēt, tāpēc notika aizklātā balsošana, kurā J. Grundulim – 16 balsis, M. Lasmane – 37 balsis.

**Līdz ar to par biedrības priekšsēdētāju atkal kļuva Māra Lasmane (apakšējā attēlā 4. no labās).**

Jaunajā valdē kopā ar viņu darbosies **Regīna Rizika, Inguna Krama, Guntars Beisons, Anita Grahojska, Ivars Kalniņš, Brigita Aldersone, Juris Grundulis (juniors) un Elfa Zariņa (apakšējā attēlā no kreisās).**

Konferences delegāti nobalsoja par Rīgas RB Goda biedra nosaukuma piešķiršanu **Janīnai Lukinai, Inesei Immurei, Marijai Ševjakovai, Aivaram Niklasonam, Līgai Bauerei. ▲**

**Zigmārs Ungurs**  
**Foto: Juris Grundulis**



## Jāņu dienā

Jānos vienmēr gribas piedzīvot kaut ko skaistu – pat grūti izteikt vārdos, ko īsti... Jo viss notiek it kā lieliski, tomēr – kaut kā pietrūkst un tu vienā brīdī sajūti, ka tikai ar alu, sieru un gaļas cepšanu pie uguns-kura ir par maz... Ko tad darīt? Te tikai daži ieteikumi no senču tradīcijām, tālāk jādomā pašiem!

### Sakārto pasauli ap sevi!

Nedēļu iepriekš sāk ieviest kārtību lietās ap sevi – telpās, uz galda, skapī, atvilktnēs, pagalmā, dārzā utt. **Līgo dienā** pušķo ar zālēm, lauku ziediem, meijām to vietu zem saules, kur tu dzīvo. Piespraud durvīm vismaz pīlādža zariņu – mājas sargu.

### Gatavo pats

**Nepērc** visu lielveikalos vai tirgos! Saulgriežu sajūtu vairo, piemēram, Jāņu siera siešana. Tas nekas, ja nesanāks izcili skaisti – būs jauns piedzīvojums un kaut kas īpašs, ar ko pacienāt citus. Tam vajag – biežpienu, pienu, olas, sviestu, skābu krējumu, sāli un ķimenes. Un kādu recepti no interneta vai zinoša siera sējēja. Tas pats sakāms par rausīšiem, rabarberu plātsmaizēm, kvasa vai pat alus darišanu.

**Salasi** vainagiem 9 dažādas zāles. Galvā likts, tas dos maģisku spēku, sargās valkātāju no nelaimēm un slimībām.

Gulēt ejot, liec to zem spilvena.

### Pirtiņā, pēc tam pie uguns-kura

Visbeidzot jāattīra un jāsakārto pašam sevi, vislabāk – pirtī ejot un noperoties ar **ābeļu, vītoli, kļavu, paparžu** un citu lapu slotiņu, domās lūdzot tai svētīt garu un miesu.

### Ūdens un uguns maģija

**Uguns-kurs** ir centrālais notikums svinībās – tam jāliesmo līdz pat saullēktam, nesot svētību un dodot spēku visiem, kas tajā lūkojas. Ejiet ap to rotaļās, dziediet, spēlējieties, leciēt tam pāri, tajā vērojiet dzirksteļu virpuļus...

Skrieniet kaili peldēties, rasā vaļāties vai vismaz basām kājām tajā pabradāt, jo ik ūdens pilienā ietverts liels kosmisks spēks.

Iespējams, ne visu šeit aprakstīto izmantosiet savos Jānos, bet ir vēl viena lieta, ko vērts darīt – līgot, kā vien vari un proti. Tas atbrīvos un ieliks dvēseli, noņems pagurumu un ielies sirdī prieku. Varbūt pat atradīsiet ziedošu papardi, kas piepildīs visas vēlēšanās!

### Ievēribai!

Esiet uzmanīgi ar uguni! Uguns-kurus publiskās vietās un dabā drīkst kurt **tikai tam norādītās, speciāli iekārtotās vietās** (skat. atpūtas vietu karti: [www.mammasdaba.lv](http://www.mammasdaba.lv)). Negrilējiet daudzdzīvokļu māju balkonos, lodžijās, terasēs.

Naudas sods par šiem pārkāpumiem – **līdz 700 eiro!** ▲

*Ilze Kopmane*

# Mūsu biedra piemiņai



Mūžībā aizgājis mūsu **b i e d r s G U N T A R S B R E M M E R S** (20.10.1948 – 03.06.2015)

Klusuma pasaulē nonācis slimības un zāļu pārdozēšanas dēļ, zaudējot dzirdi 8 gadu vecumā. Bērnībā pastiprināti pievērsās lasīšanai un zīmēšanai, un jau skolas gados viņā iekvēlojās talanta dzirksts, kas bija dāvāta kā dzīves aicinājums, kā liktenis – būt māksliniekam.

To neviens nekur nevar izmācīties – tas sevī jāsaņem, jāattīsta un jākopj visu mūžu. To Guntars arī darīja. Viņš pēc Valmieras Vājdzirdīgo skolas un Raiņa vakarskolas beigšanas apmeklēja sagatavoša-

nas kursus Mākslas akadēmijā, pēc tam tajā studēja un sekmīgi beidza Glezniecības nodaļu. Vairāk nekā 20 gadus nostrādāja Nacionālajā Operā, būdams teicams skatuves dekorators daudzām izrādēm.

Un tomēr visu mūžu viņa sirdslieta un aizraušanās brīvajā laikā bija glezniecība. Latvijas daba visos gadalaikos tās mainībā un aturīgā burvībā viz pretī no ikvienas gleznes. To varēja visi vērot tikko maijā notikušajā mākslinieku kopas *Cerība* darbu izstādē *Rītausmā*.

Guntara Bremmera gleznes paliek mums garīgā mantojumā kā atmiņa par mūsu talantīgo nedzirdīgo kopienas mākslas vecmeistaru.

*Novēlot aizgājējam vieglas smiltis dzimtajā Latvijas zemē un izsakot līdzjūtību tuviniekiem,*

**Rīgas biedrība**

## Līdzjūtība

*No tevis tik daudz bija ko gūt, Tavas pēdas ir dziļas, tās nepazūd – Mums atmiņās vēl ilgi kopā būt ...*

Mūžībā aizgājis kopas „Cerība” biedrs **GUNTARS BREMMERS**

(20.10.1948 – 03.06.2015).

Izsakām visdziļāko līdzjūtību ģimenei un tuviniekiem.

**LNS nedzirdīgo mākslinieku kopa „Cerība”**

## Pateicība

Izsakām vislielāko pateicību visiem, kas piedalījās mūsu dārgā **Guntara Bremmera** izvadīšanā pēdējā gaitā.

Liels paldies tulkam Armandam Brūveram par iejūtīgo, sirsnīgo palīdzību.

*Sieva, meita, radi*

# LTV īpašais piedāvājums

Ieskandinot Jānus, jau svētdienā, **21. jūnijā plkst. 18 : 50** tiks demonstrēta režisora Jāņa Streiča leģendārā mākslas filma „Limuzīns Jāņu nakts krāsā”.

**22. jūnijā plkst. 18 : 20** varēs noskatīties dokumentālo filmu „Pūt, vējiņi! Filmas arheoloģija” – par to, kā 1973. gadā Rīgas kinostudijā tapa spēlfilma pēc Raiņa lugas motīviem „Pūt, vējiņi!”.

**23. jūnijā plkst. 18 : 30** pārraidīs režisora Jāņa Streiča 1997. gadā uzņemto melodramu „Likteņdzirnas”. Galvenajās lomās – Ivars Kalniņš, Agnese Zeltiņa, Artūrs Skrastiņš.

**24. jūnijā plkst. 13 : 15** ska-

tītājus iepriecināsim ar mākslas filmu ‘

„Īsa pamācība mīlēšanā”, bet **plkst. 14 : 40** sāksies Jāņu dienas „klasika” – Rūdolfa Blaumaņa lugas „Skroderdienas Silmačos” Nacionālā teātra 1987. gada izrāde ar populāru aktieru piedalīšanos (Ģirts Jakovļevs, Astrīda Kairiņa, Lidija Freimane, Velta Līne, Elza Radziņa, Uldis Dumpis u.c.).

Pēc pārraidēm ēterā visi šie raidījumi un filmas ar subtitriem būs skatāmi interneta vietnē [www.ltv.lv](http://www.ltv.lv). ▲

**Sarmīte Plūme,**

**LTV Dokumentālo raidījumu redaktore**

## Atvadoties



**ANITA KIVLENIECE**  
1954.23.05-2015.18.05

**Pa mūžības ceļu aizgājusi mūsu  
darbābiedre LNS valdes grāmatve-  
de Anita Kivleniece.**

Vēl tikai dažas dienas, un Anitai  
apritētu 61. dzīves gads. Liktenis bija  
lēmis savādāk – varbūt tāpēc, ka dzī-  
ves gājums viņai nebija viegls...

Anita piedzima Latgalē, Jersikā.  
Beidza Rīgas 3. medicīnas skolu. Sāka  
strādāt Krimuldas bērnu sanatorijā.  
Apprecējās, piedzima meita Solvita,  
kas vēlāk viņai dāvāja divas mazmei-  
tiņas-Džeinu Līvu un Beāti.

Taču jau jaunībā – 21 gada vecumā  
viņu skāra smaga slimība, kas prog-  
resēja ar gadiem, neatkāpās vairs ne-

kad un sagādāja daudz ciešanu. Bet  
Anita bija cīnītāja: mācījās SIVA RRC  
koledžā, lai nomainītu profesiju uz  
tādu, ko tomēr spētu veikt, sadzīvojot  
ar savu invaliditāti – zālēm, daudzām  
operācijām, locītavu sāpēm.

Uz LNS Anita atnāca strādāt 1999.  
gadā – pēc SIVA koledžas beigšanas.  
Grāmatvedībā izpildīja dažādus uz-  
devumus: bija kasiere, projektu grā-  
matvede, iekļāvās valsts deleģēto  
uzdevumu izpildē. Visus uzticētos  
darbus veica ar lielu rūpību, atbildīgi,  
un pacietīgi.

Mums pietrūkst Anitas siltā smai-  
da, rītos sasveicinoties, viņas sav-  
dabīgā miera un sīkstuma, ikdienā  
risinot dažkārt tik sarežģītās skaitļu  
formulas atskaitēs, bet dienas beigās  
uz atvadām vienmēr teiktais: esiet  
laimīgi!

Paldies, tev, Anita, par kopīgā dar-  
bā pavadītajiem gadiem un gaišajām  
atmiņām, ko sirdī glabāsim par tevi.

*Izsakot līdzjūtību ģimenei,  
darbābiedri*

## Mīļi sveicam!

Dzīve mums katru dienu dāvina  
kaut ko skaistu, tikai jāprot to saskatīt  
un sajust. Un, lūk, klāt būs arī jūsu  
dzimšanas diena: ar vasaras karsto  
elpu, lietus pilēm uz vaiga, ziediem  
dārzos un pļavās, ar silta vēja brāzmām  
un jūras viļņu baltajām šlakatām. Kur  
gan vēl skaistākas dāvanas var dabūt!  
Visu labāko jums dzimšanas dienas  
svētkos!

**80**

5.07 NATĀLIJA LEITĀNE, Daugavpils  
17.07 PĒTERIS KLUŠS, Rīgas

**75**

20.07 JĀNIS ANSPOKS, Daugavpils  
30.07 DZIDRA PĀŽE, Ventspils

**70**

18.07 IRINA FEDOTOVA, Rīgas  
31.07 INTA DAMBERGA, Rīgas

**60**

17.07 REGĪNA ANSPOKA, Daugavpils  
20.07 IGORS ŠČIGLINSKIS, Valmieras  
23.07 ALEKSANDRINA EKŠTEINE, Rīgas

**55**

3.07 JELENA SMIRNOVA, Rīgas  
14.07 JURIS SALINIEKS, Rīgas  
24.07 VALENTĪNA BERKULE, Rīgas

**50**

4.07 LAIMONIS ZIRNĪTIS, Rīgas  
10.07 VILHELMĪNE VICINSKA, Kuldīgas  
biedrība

## Pasākumi biedrībās jūlijā

### KULDĪGĀ

4.07 pl. 11 Pludmales volejbols  
Tukumā

25., 26.07 pl. 10 Laivošana pa  
Abavas upi (no Rendas  
līdz Nabītes ezeram)

### DAUGAVPILĪ

2.07., 07.07. 14., 07 pl. 13 Laik-  
rakstu un žurnālu apskats

7.07 pl. 14.30 Pārrunas par nedz.  
dzīvi

9.07 pl. 13 IK "Neziniši"

16.07 pl.13 Nedzirdīgo darbu  
izstāde – rokdarbi

### RĪGĀ

1., 8., 15., 22., 29.07 pl. 16 Laik-  
rakstu un žurnālu apskats  
(Rītausmā)

### TUKUMĀ

4.07 pl.10 Veselību veicinošs pasā-  
kums pludmales volej-  
bolā Irlavas pagastā

17. – 19.07 Veselību veicinošs  
pasākums – nometne

25.07 pl.12 Tematisks pasākums  
– pilsētas svētki „Uz  
Tukumu pēc smukuma”

### RĒZEKNĒ

16.07 pl.12 Aktualitātes nedzirdī-  
go kopienā

18./19.07 pl.13 IK Juniors

21.07 pl.10 IK Saimniecīte

23.07 pl.10 Piedalīšanās sporta  
spēlēs cilvēkiem ar  
īpašām vajadzībām

23.07 pl.15 Video demonstrējumi

28.07 pl.12 Pašpalīdzības – atbal-  
sta grupas nodarbība

30.07 pl.12 Avīžu un žurnālu  
koplasīšana

### PREIĻOS

15.07 pl.15 Informatīvā diena

25.07 pl.14 Preiļu grupai – 60!

## Precizējums KS 5. nr. saturā

KS precizē rakstā „Es mīlu, mīlu, mīlu foto...”  
Paulas Kesenfeldes diplomdarba nosaukumu, kas  
pareizi ir – **Krāsains sapnis**, un atvainojas par ne-  
saskaņotās fotogrāfijas izmantošanu. Ievietojam  
šeit viņas sūtīto foto, kas bija „noklīdis” nevēlama-  
jā epastā, tāpēc netika publicēts pie minētā raksta.



## AIVARAM KLIEVĒNAM

### Veltījums tētim

*Tu staigāt un skriet mums  
mācīji*

*Un pasakas par vilkiem, lā-  
čiem stāstīji,*

*Kad vakarā gulēt mūs liki,  
Redzēji – kādi mums niķi.*

*Katrā brīdī biji klāt,*

*Vienmēr prati mūs mierināt.*

*Ar šiem vārdiem,*

*Vēlamies teikt tik vienu –*

*Vienmēr tu smaidīgs,*

*Pie mums tik gaidīts.*

*Mīlam mēs tevi, tēti - vectētiņ,*

*Paldies, ka tu mums esi!*

**Vissirsnīgākie sveicieni 70  
gadu jubilejā!**

**Ar laimes, veselības un sapņu vēlē-  
jumiem**

**Maiga & Anita**

## Sēru vēsts

Mūžībā aizgājusi **DZIDRA MIEZE**  
(22.07.32 – 20.05.2015).

Mūsu dziļa līdzjūtība Dzidras drau-  
giem, viņai aizejot.

**Valmieras biedri**